

Tertulliāns

(ap 155–245)

PAR JAUNAVU IETĒRPU (DE VIRGINIBUS VELANDIS)10

Vīrietis vairāk līdzinās Dieva tēlam nekā sievietei

[5] Quomodo ergo non magis viris aliquid tale deus in honorem subscripsisset vel quia familiariori scilicet imagini suae vel quia plus laboranti? Si autem nihil masculo, multo magis feminae.

Tertulliāns: <http://www.thelatinlibrary.com/tertullian/tertullian.virginibus.shtml>

[5] "Kādēļ tad drīzāk vīriešiem Dievs nav atļāvis kā cienījamu kaut ko tādu vai nu tādēļ, ka viņi ir līdzīgāki Viņa tēlam, vai arī ir spējīgāki darbā? Bet, ja nekas nav teikts vīrietim, tad vēl jo mazāk sievietei."

PAR SIEVIEŠU IZTURĒŠANOS 1,1

(LIBER I DE HABITU MULIEBRI)

Katra sieviete sevī nes Ievas lāstu

I. [1] Si tanta in terris moraretur fides quanta merces eius expectatur in caelis, nulla omnino uestrum, sorores dilectissimae, ex quo Deum uiuum cognouisset et de sua, id est de feminae condicione, didicisset, laetiolem habitum, ne dicam gloriosiolem, appetisset, ut non magis in sordibus ageret et squalorem potius affectaret, ipsam se circumferens Euam lugentem et paenitentem, quo plenius id quod de Eua trahit ---- ignominiam dico primi delicti et inuidiam perdicionis humanae ---- omni satisfactionis habitu expiaret.

In doloribus et anxietatibus paris, mulier, et ad uirum tuum conuersio tua et ille dominatur tui: et Euam te esse nescis? [2] Viuit sententia Dei super sexum istum in hoc saeculo: uiuat et reatus necesse est. Tu es diaboli ianua; tu es arboris illius resignatrix; tu es diuinae legis prima desertrix; tu es quae eum suasisti, quem diabolus aggredi non ualuit; tu imaginem Dei, hominem, tam facile elisisti; propter tuum meritum, id est mortem, etiam filius Dei mori habuit: et adornari tibi in mente est super pelliceas tuas tunicas?

[3] Age nunc, si ab initio rerum et Milesii oues tonderent, et Seres arbores nerent, et Tyrii tinguerent, et Phryges insuerent, et Babylonii intexerent, et margarita canderent et ceraunia coruscarent, si ipsum quoque auram iam de terra cum cupiditate prodisset, si iam et speculo tantum mentiri liceret, et haec Eua concupiit, de paradiso expulsa, iam mortua, opinor. Ergo nec nunc appetere debet aut nosse, si cupit reuiuiscere, quae nec habuerat nec nouerat quando uiuebat. Ideo omnia ista damnatae et mortuae mulieris impedimenta sunt, quasi ad pompam funeris constituta.

<http://www.thelatinlibrary.com/tertullian/tertullian.cultu1.shtml>

"[1] Ja uz zemes mistu tik liela ticība, cik lielu tās algu mēs ceram gūt debesīs, it neviena no jums, ļoti mīļotās māšas, jau kopš laika, kad pirmoreiz iepazīna dzīvo Dievu un mācījās par savu, proti, sievietes, stāvokli, nebūtu kārojusi pārāk krāšņu, lai neteiktu lielīgu, apģērbu. Es nesaku, ka viņai būtu jātērpjas sēru drānās un jātiecas pēc netīra apģērba, staigājot apkārt kā Ieva sērās un nožēlā, lai tādējādi ar visu grēknožēlas apģērbu labāk izpirktu to, kas viņā mantots no Ievas, proti, apkaunojumu no pirmā pārkāpuma un neslavu par cilvēces pazudināšanu. Sāpēs un raizēs tu dzemdē, sieviete, un tev ir jāvēršas pie vīrieša, un viņš valda pār tevi. Un tu nezini, ka tu esi Ieva? [2] Šajā pasaulē izskan Dieva vārdi par šo dzimumu un pilnīgi noteikti saglabājas apsūdzētā stāvoklis. Tu esi velna durvis. Tu esi tā koka aizlieguma pārkāpēja. Tu esi Dieva likuma pirmā pārkāpēja. Tu esi tā, kura pārliecināja viņu (t. i., Ādamu), kam velns nespēja uzbrukt. Tu tik viegli sadragāji Dieva tēlu – cilvēku. Tavas algas, tas ir, nāves dēļ, arī Dieva Dēlam bija jāmirst. Un tev nāk prātā izrotāt sevi vairāk nekā ietērpj tevi tava āda? [3] Ja no pasaules sākuma milētieši būtu cirpuši aitas un sērieši (t. i., Austrumu tautas) vērpusi kokus, un tīrieši krāsojuši, un frīgieši izšuvuši, un babilonieši auduši, un pārles mirdzējušas, un Jāņa maizes koks locījies, ja arī pats zelts ar tam līdzīgu nākošo mantkārību būtu iznācis no zemes dziļēm, ja arī spogulim būtu bijis ļauts tik ļoti melot, tad, man liekas, arī Ieva, kas jau bija izslēgta no Paradīzes un jau mirusi, būtu to iekārojusi! Tāpēc arī tagad viņai nav jāalkst vai jāzina, ja vien viņa vēlas atdzimt, tas, kā viņai nebija un ko viņa nezināja dzīvojot. Tādēļ tā visa ir nosodītās un mirušās sievietes bagāža, kas gluži kā radīta bērū gājienam."

14. NODAĻA. PAR KRONI

Sievietes galvai jābūt apsegta, taču ne ar kroni

14[1] Tanto abest ut capiti suo munus inferat idololatriae, immo iam dixerim Christo, siquidem caput uiri Christus est : tam liberum quam et Christus, ne

uelamento quidem obnoxium, nedum obligamento. Porro et quod obnoxium est uelamento, caput feminae, hoc ipso iam occupatum non uacat etiam obligamento. Habet humilitatis suae sarcinam. [2] Si nudo capite uideri non debet propter angelos, multo magis coronato. Fortasse tunc illos coronato scandalizauerit. Quid enim est in capite feminae corona quam formae lena, quam summae lasciuiae nota, extrema negatio uerecundiae, conflatio inlecebrae ?

<http://www.thelatinlibrary.com/tertullian/tertullian.corona.shtml>

"Un [kristietim] vēl vairāk ir jāsargājas neveltīt elku pielūgsmes kalpošanu savai galvai, varētu pat teikt – Kristus, jo Kristus taču ir vīra galva – tikpat brīva, cik pats Kristus, un tai nav jābūt apsegta un vēl jo mazāk apsietai (ar kroni). Pat tā, kurai ir jābūt apsegta, proti, sievietes galvai, – tā kā tā jau ir apsegta, tad nav brīva, lai uz tās liktu kroni. Un viņai ir viņas pazemības nasta. Ja eņģeļu dēļ viņai neklājas parādīties ar kailu galvu, tad vēl jo vairāk – ar kronētu. Iespējams, ar kronētu viņa samulsinātu viņus. Kas gan cits ir kronis uz sievietes galvas kā savaldzinošs skaistums, kā vislielākās kaisles zīme, galējs kautrības noliegums un kārdinājuma uzkurināšana?"

PRIEKŠRAKSTS PAR HERĒTIĶIEM

(DE PRAESCRPTIONE HAERETICORUM) 41,1

Pie herētiķiem sievietes māca, runā, izdzen jaunos garus, dziedina un, iespējams, kristī

1. Non omittam ipsius etiam conversationis haereticae descriptionem quam futilis, quam terrena, quam humana sit, sine gravitate, sine auctoritate, sine disciplina ut fidei suae congruens.
2. In primis quis catechumenus, quis fidelis incertum est, pariter adeunt, pariter audiunt, pariter orant; etiam ethnici si supervenerint, sanctum canibus et porcis margaritas, licet non veras, iactabunt.
3. Simpliciter volunt esse prostrationem disciplinae cuius penes nos curam lenocinium vocant. Pacem quoque passim cum omnibus miscent.
4. Nihil enim interest illis, licet diversa tractantibus, dum ad unius veritatis expugnationem conspirent. Omnes tument, omnes scientiam pollicentur. Ante sunt perfecti catechumeni quam edocti.

5. Ipsae mulieres haereticae, quam procaces! quae audeant docere, contendere, exorcismos agere, curationes repromittere, fortasse an et tingere.

6. Ordinationes eorum temerariae, leves, inconstantes. Nunc neophytos conlocant, nunc saeculo obstrictos, nunc apostatas nostros ut gloria eos obligent quia veritate non possunt.

7. Nusquam facilius proficitur quam in castris rebellium ubi ipsum esse illic promereri est.

8. Itaque alius hodie episcopus, cras alius; hodie diaconus qui cras lector; hodie presbyter qui cras laicus. Nam et laicis sacerdotalia munera iniungunt.

<http://www.thelatinlibrary.com/tertullian/tertullian.praescrip.shtml>

"1. Es nedrīkstu izlaist arī pašu herētiķu dzīvesveida aprakstu, cik tas ir niecīgs, pasaulīgs, cik tas ir cilvēcisks, bez nopietnības, bez autoritātes, bez mācības, kas būtu saskanīga ar tās ticību.

2. Vispirms: nav skaidrs, kurš ir katehūmens, kurš ticīgais; viņi vienādi piedalās, viņi vienādi klausās, vienādi lūdz – pat pagāni, ja kāds tur būtu pienācis. Svētumu viņi met suņiem un pērles, kaut gan tās nav īstas, – cūkām.

3. Viņi domā, ka mācības panīkums ir vienkāršība, bet mūsu rūpību pret to viņi sauc par glaimiem. Un priekšstatu par mieru citam ar citu viņi apgriež kājām gaisā.

4. Viņiem nav nekādas starpības, cik dažādi ir uzskati, lai tikai visi būtu sazvērējušies pieveikt vienīgo patiesību. Visi viņi piepūtušies, visi piesola zināšanas. Un katehūmeni ir sasnieguši pilnību, pirms tie ir apmācīti.

5. Un tās pašas herētiķu sievietes, cik viņas ir nekaunīgas! Viņas uzdrīkstas mācīt, diskutēt, izdzīt ļaunos garus, veic dziedināšanas un, iespējams, iemērc (t. i., kristi).

6. Viņu iecelšana amatā ir neapdomīga, vieglprātīga un nekonsekventa. Te viņi ieliek amatā neofītus, te – laicīgajā pārvaldē iesaistītos, te – no mums atkritušos, lai tos piesietu ar godu, jo ar patiesību nevar.

7. Nekur taču nav vieglāk izvirzīties kā dumpinieku nometnē, jo pati atrašanās tur jau ir pakalpojums.

8. Un tā viņiem šodien ir viens bīskaps, rīt – jau cits. Šodien viņš ir diakons, bet rīt jau priekšlasītājs; šodien prezbiters, rīt lajs. Jo arī lajiem viņi uzliek priesteru pienākumus."

PAR JAUNAVU IETĒRPU (DE VIRGINIBUS VELANDIS), 9

Sievietes nedrīkst mācīt, kristīt un veikt priesteru pienākumus

[1] Videamus nunc, an, sicut naturae et causae argumenta virgini quoque competere monstravimus, ita etiam disciplinae ecclesiasticae praescripta de muliere in virginem spectent. [2] Non permittitur mulieri in ecclesia loqui, sed nec docere nec tinguere nec offerre nec ullius virilis muneris, nedum sacerdotalis officii sortem sibi vindicarent. Quaeramus, an aliquid horum virgini liceat. [3] Si virgini <non> licet, sed in omnibus eadem condicione subicitur et necessitas humilitatis cum muliere censetur, unde illi unum hoc licebit, quod omni feminae non licet? Quid praerogativae meretur adversus condicionem suam? [4] Si qua virgo est et carnem suam sanctificare proposuit, idcirco velaminis venia fit illi, ut in ecclesiam notabilis et insignis introeat, ut honorem sanctitatis in libertate capitis ostendat? Potuit dignius honorari aliqua praerogativa virilis aut gradus aut officii. [5] Plane scio alicubi virginem in viduatu ab annis nondum viginti collocatam. Cui si quid refrigerii debuerat episcopus, aliter utique salvo respectu disciplinae praestare potuisset, ne tale nunc miraculum, ne dixerim monstrum, in ecclesia denotaretur, virgo vidua, hoc quidem portentuosior, quod nec qua vidua caput texit, utrumque se negans, et virginem, quae vidua deputetur, et viduam, quae virgo dicatur. [6] Sed ea auctoritate illic sedet intacta qua et virgo; ad quam sedem praeter annos sexaginta non tantum univirae, id est nuptae, aliquando eliguntur, sed et matres et quidem educatrices filiorum, scilicet ut experimentis omnium affectuum structae et facile norint ceteras et consilio et solacio iuvare et ut nihilominus ea decucurrerint, per quae femina probari potest. Adeo nihil virgini ad honorem de loco permissum est,

<http://www.thelatinlibrary.com/tertullian/tertullian.virginibus.shtml>

"[1] Tagad aplūkosim, vai, tāpat kā pamatojumi, kas izriet no dabas un paša jautājuma, kā mēs esam to parādījuši, ir piemērojami arī jaunavai, tā uz jaunavu attiecas arī baznīcas mācības priekšraksti par sievieti. [2] Sievietei nav atļauts baznīcā runāt, bet tāpat arī nav atļauts nedz mācīt, nedz iemērkt (t. i., kristīt), nedz upurēt [sakramentu], nedz pieprasīt sev jebkādu vīrieša amatu, nemaz nerunājot par priesteru amatu. Mums ir jājautā, vai kaut kas no tā ir atļauts jaunavai. [3] Ja jaunavai tas nav atļauts, bet it visā viņa ir

pakļauta tiem pašiem noteikumiem [kā sievietei] un līdz ar sievieti viņai ir iespriests būt pazemīgai, kas varētu būt tas vienīgais, kas viņai ir atļauts, bet visām citām sievietēm nav atļauts? Kādas priekšrocības viņa izpelnās ar savu stāvokli? [4] Vai tādēļ, ka viņa ir jaunava un ir apņēmusies darīt svētu savu miesu, viņai ir atļauts neapsegt galvu, lai, viņai ieejot baznīcā, viņu pamanītu un pazītu? Lai ar šo brīvību – neapsegt galvu – viņa varētu parādīt svētuma cieņu? Būtu godpilnāka cieņa, ja viņai būtu priekšrocības uz kādu vīrieša pakāpi vai amatu. [5] Es skaidri zinu, ka dažviet jaunavas, kuras vēl nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu, tiek draudzē sēdinātas atraitņu rindā. Ja bīskapam vajadzēja sniegt viņai kaut kādu mierinājumu, viņš varēja, nekaitējot mācībai, to sniegt kaut kā citādi, lai draudzē ar pirkstu nerādītu uz tādu brīnumu, lai neteiktu – briesmoni – jaunavu atraitni, turklāt vēl nedabiskāku, jo viņai pat nav apsegta galva kā atraitnei, tādējādi norobežojoties no abām: gan jaunavām, jo tiek uzskatīta par atraitni, gan atraitnēm, jo ir nodevusies jaunavībai. [6] Taču viņai neapsegtu galvu tur sēdēt atļauj tā pati autoritāte, kas atļauj viņai tur sēdēt kā jaunavai. Tajā pašā solā dažreiz tiek izraudzīti apsēdinātas arī ne tikai sešdesmitgadīgas viena vīra sievas, tātad precētas, bet arī mātes un bērnu audzinātājas, proti, lai, piedzīvojušas visas dažādās tieksmes, viņas viegli mācētu ar padomu un mierinājumu palīdzēt arī citām, kā arī lai viņas būtu izgājušas cauri visam, ar ko sievietei var tikt pārbaudīta. Un tādēļ jaunavas stāvoklis nedod to, ka viņai būtu atļauts kāds īpašs gods."

No latīņu valodas tulkojusi Laura Hansone, mag.theol.